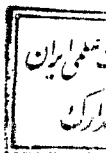

مکتبہ اسلامیہ
کراچی - پاکستان

کراچی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دانشگاه شهید بهشتی

دانشکده علوم اداری

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته

مدیریت بازرگانی (گرایش مدیریت مالی)

عنوان

بررسی و ارزیابی مالی سرمایه گذاری در صنعت نوغان

استاد راهنما

دکتر محمد اسماعیل فدائی نژاد

استاد مشاور

دکتر اکبر عالم تبریز

۴۱۹۵

نگارنده

محمد رضا مجلل

دی ماه ۱۳۷۶

تقدیم به

مادر مهربانم که موفقیت‌های خود را
مدیون زحمات او هستم.

تقدیم به

همسر عزیزم که به پایان رسیدن
این راه بدون همکاری و همیاری
او میسر نبود.

نام خانوادگی: مجلل
نام: محمد رضا
دانشکده: علوم اداری
رشته تحصیلی و گرایش: مدیریت بازرگانی گرایش مالی
نام استاد راهنما: دکتر محمد اسماعیل فدائی نژاد
تاریخ فراغت از تحصیل: ۷۶/۱۰/۲۰
عنوان پایان نامه: بررسی و ارزیابی مالی سرمایه گذاری در صنعت نوغان

چکیده

با تحولاتی که در بهره گیری از ابریشم و فرآورده های ابریشمی در صنایع مختلف همچون قالیبافی، منسوجات، ابزار پزشکی و وسایل مخابراتی در جهان به وجود آمده است. تقاضا برای این کالا به شدت افزایش یافته که متأسفانه با تولید سنتی که توسط کشاورزان انجام می شود عرضه ای مناسب در مقابل تقاضای بازار نداریم. بدین علت چند سالی است که وزارتخانه های صنایع و کشاورزی با همکاری شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم ایران اقدام به دادن مجوزهای لازم برای تأسیس و ایجاد کارگاههای بزرگ تولید و پرورش کرم ابریشم که به روش صنعتی اقدام به پرورش نمایند کرده است. اما متأسفانه از طرف سرمایه گذاران استقبال زیادی از این امر نشده است. حال در این رساله در جستجوی آنیم که با تعاریفی که از سرمایه گذاری و بازده ارائه می کنیم به بررسی و ارزیابی مالی سرمایه گذاریها در این صنعت بپردازیم.

در این رابطه به بررسی دو فرضیه پرداخته شد.

فرضیه اول: نرخ بازده داخلی سرمایه گذاری در روش صنعتی پرورش کرم ابریشم بیشتر از هزینه سرمایه می باشد.

فرضیه دوم: نرخ بازده داخلی سرمایه گذاری در روش صنعتی پرورش کرم ابریشم بیشتر از نرخ بازده داخلی سرمایه گذاری در روش سنتی است.

که پس از بررسی ۱۴ واحد کارگاه پرورش کرم ابریشم و جمع آوری اطلاعات در رابطه با میزان سرمایه گذاریها و مقدار سوددهی این کارگاهها، بدین نتیجه رسیدیم که دو فرضیه ارائه شده در بالا اثبات می شوند. حال اگر با آگاهی از این موضوع از طرف سرمایه گذاران اقدامی در جهت سرمایه گذاری در واحدهای پرورش به روش صنعتی صورت گیرد. اثرات زیادی برای جامعه مترتب خواهد بود.

الف) افزایش توان مالی کشاورزان

ب) افزایش سطوح اشتغال در جهت بهره گیری از بیکاریهای پنهان کشاورزان

ج) کاهش انگیزه مهاجرت از روستا به شهر

د) ایجاد مشاغل جدید صنعتی

ه) توسعه امکانات بافت قالی ابریشمی و به تبع آن افزایش صادرات غیرصنعتی.

و) تأمین مواد اولیه مورد نیاز برخی از صنایع.

(الف)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	فصل اول : طرح تحقیق
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- تعیین موضوع تحقیق
۳	۱-۳- اهداف تحقیق
۴	۱-۴- فرضیات تحقیق
۴	۱-۵- روش تحقیق
۵	۱-۶- قلمرو تحقیق
۵	۱-۷- محدودیت‌های تحقیق
۶	۱-۸- اهمیت تحقیق
۶	۱-۹- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات
۸	فصل دوم : مرور مطالعاتی
۹	۲-۱- پیشینه صنعت پرورش کرم ابریشم در ایران
۱۴	۲-۲- وضعیت کنونی صنعت پرورش کرم ابریشم در ایران
۲۶	۲-۳- ویژگی‌های فنی پرورش کرم ابریشم
۲۶	الف - ۲-۳- نحوه پرورش کرم ابریشم
۳۱	ب - ۲-۳- تأسیسات مورد نیاز پرورش به روش صنعتی
۳۸	۲-۴- اهمیت اقتصادی و اجتماعی پرورش کرم ابریشم
۴۰	۲-۵- معیارهای ارزیابی مالی سرمایه‌گذارها

(ب)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۴۶	فصل سوم: روش تحقیق
۴۷	۳-۱- روش تحقیق
۴۷	۳-۲- نمونه و روش نمونه گیری
۵۰	۳-۳- روشهای جمع آوری اطلاعات
۵۲	۳-۴- روشهای آماری
۵۳	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته ها
۵۴	۴-۱- وضعیت عینی نمونه ها و اطلاعات خام در رابطه با آنها
۶۱	۴-۲- محاسبه و بررسی معیارهای مختلف ارزیابی مالی سرمایه گذاریها
۶۱	الف - ۴-۲- سرمایه گذاریها در روش سنتی پرورش
۶۶	ب - ۴-۲- سرمایه گذاریها در روش صنعتی پرورش
۷۰	۴-۳- تجزیه و تحلیل نتایج
۷۰	الف - ۴-۳- ارزیابی اجمالی با دو معیار ارزش فعلی خالص و دوره های برگشت سرمایه
۷۲	ب - ۴-۳- محاسبه شاخصهای مرکزی و پراکنندگی نرخ بازده
۷۲	ج - ۴-۳- تعیین فاصله اطمینان برای نرخ بازده
۷۳	د - ۴-۳- آزمون فرضیه
۷۵	فصل پنجم: نظرات و پیشنهادات
۸۱	فهرست منابع
۸۴	ضمائم

(ب)

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۵	جدول شماره ۱: تولید ابریشم خام و ضایعات آن در جهان طی سالهای ۹۵-۱۹۹۳
۱۶	جدول شماره ۲: تولید ابریشم خام و ضایعات آن در آسیا طی سالهای ۹۵-۱۹۹۳
۱۸	جدول شماره ۳: میزان صادرات و واردات جهانی ابریشم طی سال ۱۹۹۵
۱۹	جدول شماره ۴: میزان صادرات ابریشم در قاره آسیا طی سال ۱۹۹۵
۲۱	جدول شماره ۵: تعداد تخم نوغان توزیع شده در سطح کشور طی سالهای ۷۶-۱۳۶۸
۲۲	جدول شماره ۶: مقدار پيله تر توليدي منطقه گيلان طی سالهای ۷۶-۱۳۶۸
۲۳	جدول شماره ۷: مساحت توستانهای مناطق مختلف کشور
۲۴	جدول شماره ۸: تعداد خانوار نوغاندار در سال ۱۳۷۴
۲۸	جدول شماره ۹: مراحل رشد جنین تخم نوغان
۲۹	جدول شماره ۱۰: جدول استاندارد پرورش کرم جوان
۳۰	جدول شماره ۱۱: جدول استاندارد پرورش کرم بالغ
۵۶	جدول شماره ۱۲: قیمت یک جعبه تخم نوغان طی سالهای ۷۸-۱۳۶۵
۵۷	جدول شماره ۱۳: قیمت یک کیلوگرم پيله تر طی سالهای ۷۸-۱۳۶۵
۵۹	جدول شماره ۱۴: خلاصه اطلاعات جمع آوری شده از پرسشنامه‌های مربوط به روش سنتی
۶۰	جدول شماره ۱۵: خلاصه اطلاعات جمع آوری شده از پرسشنامه‌های مربوط به روش صنعتی
۶۳	جدول شماره ۱۶: محاسبه سودآوری نمونه شماره ۱ روش سنتی طی سالهای ۷۶-۱۳۶۷
	جدول شماره ۱۷: دوره برگشت سرمایه، ارزش فعلی خالص و نرخ بازده داخلی تمامی
۶۵	نمونه‌های روش سنتی
۶۷	جدول شماره ۱۸: محاسبه سودآوری نمونه شماره ۱ روش صنعتی طی سالهای ۷۶-۱۳۶۷

(ت)

فهرست جداول

صفحه

عنوان

جدول شماره ۱۹: دوره برگشت سرمایه، ارزش فعلی خالص و نرخ بازده داخلی تمامی	
۶۹	نمونه‌های روش صنعتی
۸۷	جدول شماره ۲۰: فعالیت شرکت ابریشم ایران در استانهای کشور طی سال ۱۳۷۴
۸۸	جدول شماره ۲۱: فعالیت شرکت ابریشم ایران در استان گیلان طی سال ۱۳۷۴
۸۹	جدول شماره ۲۲: تسهیلات اعطایی بانک کشاورزی به تفکیک نحوه مصرف در استان گیلان
۹۰	جدول شماره ۲۳: مقدار تخم نوغان وارداتی
۹۱	جدول شماره ۲۴: سهم عوامل مختلف در ایجاد یک هکتار توتستان سال ۱۳۷۰
۹۲	جدول شماره ۲۵: سهم عوامل مختلف در قیمت تمام شده پيله تر به روش سنتی
۹۳	جدول شماره ۲۶: تولید جهانی ابریشم به تفکیک کشورها (سازمان FAO)
۹۵	جدول شماره ۲۷: صادرات و واردات جهانی ابریشم به تفکیک کشورها
	جدول شماره ۲۸: برآورد هزینه عملیات احداث یک هکتار
۹۷	توتستان غیر مکانیزه (سال ۶۸)
	جدول شماره ۲۹: برآورد هزینه عملیات احداث یک هکتار
۹۸	توتستان مکانیزه (سال ۶۸)
	جدول شماره ۳۰: هزینه‌های سرمایه‌گذاری در احداث یک هکتار
۹۹	توتستان مکانیزه (سال ۶۸)
	جدول شماره ۳۱: هزینه مواد مصرفی و نیروی انسانی مورد نیاز
۱۰۰	برای نگهداری یک هکتار توتستان (۶۸)
۱۰۱	جدول شماره ۳۲: هزینه احداث و تجهیز اتاق تفریح (سال ۶۸)

(ث)

فهرست جداول

صفحه

عنوان

-
-
- جدول شماره ۳۳: هزینه مواد مصرفی و نیروی انسانی لازم برای هر اتاق تفریح (سال ۶۸) ۱۰۲
- جدول شماره ۳۴: هزینه‌های سرمایه‌ای تأسیس و تجهیز سالن پرورش کرم جوان (سال ۶۸) .. ۱۰۳
- جدول شماره ۳۵: هزینه‌های مواد مصرفی و نیروی انسانی
هر سالن پرورش کرم جوان (سال ۶۸)..... ۱۰۴
- جدول شماره ۳۶: هزینه‌های مربوط به ایجاد و تجهیز یک تلنبار کرم بالغ (سال ۶۸) ۱۰۵
- جدول شماره ۳۷: هزینه‌های مواد مصرفی و نیروی انسانی مورد
نیاز یک تلنبار کرم بالغ (سال ۶۸)..... ۱۰۶

(ج)

فهرست نمودار و اشکال

صفحه

عنوان

-
-
- شکل شماره ۱: ارزیابی و ارزش بین‌المللی مصنوعات ابریشمی ۲۵
- شکل شماره ۲: کروکی نمای عمومی تلبار کرم جوان (صنعتی) ۳۳
- شکل شماره ۳: نحوه استقرار سینی‌های پرورش در تلبار کرم جوان (صنعتی) ۳۴
- شکل شماره ۴: کروکی نمای عمومی تلبار کرم بالغ (صنعتی) ۳۵
- شکل شماره ۵: نحوه استقرار بسترهای دو طبقه در تلبارهای کرم بالغ (صنعتی) ۳۶
- شکل شماره ۶: تلبار سنتی پرورش کرم ابریشم ۳۷

فصل اول طرح تحقیق

۱-۱- مقدمه

۱-۲- تبیین موضوع تحقیق

۱-۳- اهداف تحقیق

۱-۴- فرضیات تحقیق

۱-۵- روش تحقیق

۱-۶- قلمرو تحقیق

۱-۷- محدودیت‌های تحقیق

۱-۸- اهمیت تحقیق

۱-۹- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات

نوغانداری و صنایع ابریشم در ایران از قدمت قرنهای متمادی برخوردار بوده، ریشه در آداب و سنن ملی و مردمی کشور داشته و طی حداقل ۲۶۰۰ سال تاریخ گذشته کشور، از فراز و نشیبهای متعددی گذر نموده و همچنان به بقا و موجودیت خود ادامه داده است.

با آنکه در طول تاریخ اهمیت مبادلات تجاری ابریشم همواره همسنگ و هموزن طلا بوده، معهذاً ارزش این فعالیت تنها در جنبه‌های مادی و اقتصادی آن نبوده، بلکه اهمیت واقعی آن نقش هنری ارزنده‌ایست که در سالهای تاریخ بعنوان وسیله تبادل معنویتهای عاطفی، انسانی، قومی، فرهنگی و هنری ملل مختلف مورد استفاده قرار گرفته و در بسط فرهنگ، تجارت و ارتباطات دنیای قدیم ایفای نقش نموده است. اما صد افسوس که میزان تولید ابریشم کشور در گذشته‌های نه چندان دور به مراتب بیشتر از تولیدات جاری کشور بوده و با آنکه هنوز ادوات تولید و چرخهای نخ‌ریسی ابریشم در جای جای مناطق روستائی کشور دیده می‌شوند، ولی تولید ابریشم در بسیاری از این مناطق تحت تأثیر شرایط مالی و اقتصادی حاکم بر فعالیتهای کشاورزی کشور متروک، و این امکان تولیدی و اقتصادی به دست فراموشی سپرده شده است.

ابریشم با قابلیت‌های وسیع تجاری، محصولی ارزآور بوده که جایگاه جهانی تولید آن با تحولاتی که در کشورهای صنعتی بوجود آمده به کشورهای غیرصنعتی جهان سوم واگذار شده و بر همین مبنا طی سالهای اخیر کشورهای جدیدی به جرگه تولید کنندگان جهانی ابریشم پیوسته و فعالیتهای تولیدی وسیعی را آغاز کرده‌اند. با این همه رشد سریع محصولات ابریشمی، زمینه‌های مناسبی را برای توسعه فعالیتهای تولیدی ابریشم در اختیار کشورهای تولید کننده جهان قرار می‌دهد و برای ما با تجارب کافی و طولانی، فرصت مناسبی خواهد بود که با تجهیز و تکمیل امکانات موجود، نه تنها در صف تولید کنندگان ابریشم و فرآورده‌های سنتی، بلکه در جایگاه تولید صنعتی پارچه‌های ابریشمی قرار گیریم و از ارزش عملکردهای تولیدی به نفع بخشهای کشاورزی و صنعتی کشور بهره‌گیری کنیم.

۲-۱- تبیین موضوع تحقیق

پرورش کرم ابریشم مستلزم تأمین تخم نوغان، برگ توت و امکانات مناسب پرورش می‌باشد. تأمین نیروی انسانی آموزش دیده لازم نیز تکمیل کننده عملیات پرورش خواهد بود. در حال حاضر، برگ توت مورد نیاز فعالیتهای نوغانداری مستقیماً از طرف خود نوغاندار که تعدادی درخت توت در حاشیه مزرعه کاشته است تأمین می‌گردد. تأسیسات مورد نیاز نیز از چوب، کلش برنج و سایر باقیمانده‌های گیاهی و جنگلی ساخته می‌شود و طی یک دوره یعنی سه ماهه اول سال اقدام به پرورش کرم ابریشم می‌شود که متأسفانه نه در حجم فراوان و نه با کیفیت بالا تهیه می‌گردد.

از طرفی با تحولاتی که در بهره‌گیری از ابریشم و فرآورده‌های ابریشمی در صنایع مختلف همچون: قالی‌بافی، منسوجات، ابزار پزشکی و وسائل نظامی و مخابراتی در جهان به وجود آمده است. تقاضا برای این کالا شدیداً افزایش یافته، که متأسفانه با تولید سنتی که توسط کشاورزان انجام می‌شود عرضه‌ای مناسب در مقابل تقاضای بازار نداریم. بدین علت چند سالی است وزارتخانه‌های صنایع و کشاورزی با همکاری شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم ایران اقدام به دادن مجوزهای لازم برای تأسیس و ایجاد کارگاههای بزرگ تولید و پرورش کرم ابریشم که بطور صنعتی اقدام به پرورش کرم ابریشم نمایند، کرده است. اما متأسفانه از طرف سرمایه‌گذاران استقبال زیادی از این امر نشده است. حال در این رساله در جستجوی آنیم که با توجه به تعاریفی که از سرمایه‌گذاری، بازده، ریسک و غیره داریم و با تکیه بر ابزارهای مالی و معیارهایی که برای سنجش سودآوری یک طرح استفاده می‌شود. همچون دوره برگشت سرمایه، ارزش فعلی خالص ($N.P.V$)، نرخ بازده داخلی ($I.R.R$) به بررسی و ارزیابی مالی سرمایه‌گذاریها در این صنعت بپردازیم.

۳-۱- اهداف تحقیق

با توجه به امکانات مساعد توسعه نوغانداری و صنایع ابریشم در داخل کشور، اشتغال زائی فراوان این فعالیت در بهره‌گیری از بیکاریهای نهان و نیروهای متمرکز روستاها، سهم ارزنده این توسعه در افزایش تولید و صادرات محصولات، منسوجات و فرشهای ابریشمی که علاوه بر استمرار شهرت و رواج و رونق فرش ایرانی در خارج، موجبات ارتقاء سطح صادرات ارزآور غیرنفتی کشور را فراهم خواهد ساخت و از طرفی با توجه به این نکته که سرمایه‌گذاری در این بخش نیاز به سرمایه‌های بسیار کلان همچون

(۴)

سرمایه‌های لازم برای احداث پالایشگاه، سد، نیروگاه برق و غیره ندارد.

هدف این پژوهش توجیه مالی سرمایه‌گذارها در بخش کشاورزی صنعت نوغان یعنی روشهای صنعتی پرورش کرم ابریشم می‌باشد.

۴-۱- فرضیات تحقیق

برای توجیه مالی این سرمایه‌گذاری، نیاز به اثبات دو فرض ارائه شده در ذیل داریم که با اطلاعات جمع‌آوری شده و استفاده از روشهای آماری موجود به آزمون این دو فرض خواهیم پرداخت.

فرض اول: نرخ بازده داخلی سرمایه‌گذاری در صنعت پرورش کرم ابریشم به روش صنعتی بیشتر از هزینه سرمایه آن است.

فرض دوم: نرخ بازده داخلی سرمایه‌گذاری در روش صنعتی پرورش کرم ابریشم بیشتر از نرخ بازده داخلی سرمایه‌گذاری در روش سنتی است.

۵-۱- روش تحقیق

در این پژوهش با توجه به نوع موضوع و هدف از انجام تحقیق روش توصیفی و تحلیلی مورد استفاده قرار گرفته است و برای تهیه و جمع‌آوری اطلاعات از چهار روش زیر استفاده شده است.

الف - روش کتابخانه‌ای یا مطالعه اسناد و مدارک: جهت بررسی مطالب تئوریک مرتبط با موضوع تحقیق نظیر تاریخچه صنعت پرورش کرم ابریشم، بررسی صنعت ابریشم‌کشی، بررسی نظامهای رایج نوغانداری در جهان، بررسی صنایع بافت قالی ابریشمی و جمع‌آوری آمارهای لازم در رابطه با قیمت تخم نوغان، قیمت پيله و غیره به مراکز موجود همچون وزارت کشاورزی، شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم، دانشکده کشاورزی و مرکز آمار ایران مراجعه و از کتابها و اسناد و مدارک موجود در کتابخانه‌های این مراکز استفاده شده است.

ب - روش مصاحبه تخصصی: جهت تکمیل و یا در مواردی اطمینان از صحت، دقت و یا کم و کیف اطلاعات حاصله از بررسی اسناد و مدارک به مصاحبه تخصصی با مهندسين و مسئولین و دست‌اندرکاران شرکت سهامی پرورش کرم ابریشم متوسل شدیم.

ج - روش تنظیم پرسشنامه: قسمتی از اطلاعات که مربوط به میزان سرمایه‌گذاری، مساحت توستان، میزان خرید تخم نوغان و مقدار تولید پيله تر هر واحد پرورش دهنده بود، از طریق تنظیم